OTSUSED

NÕUKOGU OTSUS (EL) 2021/1923,

4. november 2021,

mis käsitleb Euroopa rahutagamisrahastu abimeedet Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude suutlikkuse suurendamise toetamiseks

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikli 28 lõiget 1 ja artikli 41 lõiget 2,

võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu otsusega (ÜVJP) 2021/509 ([1]) loodi Euroopa rahutagamisrahastu, et liikmesriigid saaksid rahastada ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames võetavaid liidu meetmeid rahu säilitamiseks, konfliktide ennetamiseks ja rahvusvahelise julgeoleku tugevdamiseks kooskõlas aluslepingu artikli 21 lõike 2 punktiga c. Eelkõige võib Euroopa rahutagamisrahastust vastavalt otsuse (ÜVJP) 2021/509 artikli 1 lõike 2 punkti b alapunktile i rahastada meetmeid kolmandate riikide ning piirkondlike ja rahvusvaheliste organisatsioonide sõjaliste ja kaitseküsimustega seotud suutlikkuse suurendamiseks.

(2) Peamiselt 1992.–1995. aasta konflikti tagajärjel kuulub Bosnia ja Hertsegoviina endiselt maailma kõige enam miinidest puhastamata riikide hulka. Miinid ja lõhkemata lõhkemoon kujutavad endast jätkuvalt suurt probleemi riigi julgeolekule ja otsest ohtu elanikkonnale ning takistavad märkimisväärselt konfliktijärgset rehabilitatsiooni ja majanduse taastumist. Need ohustavad ka ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) raames siiratud personali ja teisi ELi ametnikke.

(3) Daytoni rahukokkuleppe 1-A lisas, mis käsitleb rahukokkuleppe sõjalisi aspekte, ning ELi vägede juhataja poolt osapooltele kehtestatud korralduste 5. peatüki 25. muudatuses nähakse ette Bosnia ja Hertsegoviina ametiasutuste jaoks demineerimise kohustus. Bosnia ja Hertsegoviina riigikaitseseaduses on miinivastased tegevused määratletud kui üks viiest Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude peamisest ülesandest. Bosnia ja Hertsegoviina relvajõud on suurim demineerimisüksus Bosnias ja Hertsegoviinas; relvajõudude standardne töökord on loodud miinide ja lõhkemata lahingumoona kahjutustamiseks ning lõhkemata lahingumoonaga kaasnevate riskide teadlikkuse tõstmise koolitusprogrammide korraldamiseks. Töökord on ühtlustatud nii Bosnia ja Hertsegoviina miinide ja lõhkemata lahingumoona kahjutustamise standardiga kui ka asjakohaste rahvusvaheliste standarditega, sealhulgas miinivastase tegevuse rahvusvahelised standardid.

(4) Poliitika- ja julgeolekukomitee 1. juuli 2021. aasta järeldustes, mis käsitlevad Euroopa rahutagamisrahastu strateegilisi suuniseid 2021. aasta juulist detsembrini, märgitakse, et selle perioodi peamine prioriteet on abimeede Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude toetuseks. Abimeetme eesmärk on parandada Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude suutlikkust, et kasutada seda suutlikkust Bosnia ja Hertsegoviina osalemisel ÜJKP sõjalistes missioonides. See ei piira muude demineerimisalaste toetuste osutamist, mida rahastab Euroopa Liit, ega humanitaardemineerimist üldiselt.

(5) Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“) on rõhutanud iga kuue kuu järel esitatavas operatsiooni Althea käsitlevas korrapärases aruandes järjekindlalt vajadust toetada Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude demineerimispataljoni.

([1]) Nõukogu 22. märtsi 2021. aasta otsus (ÜVJP) 2021/509, millega luuakse Euroopa rahutagamisrahastu ja tunnistatakse kehtetuks otsus (ÜVJP) 2015/528 (ELT L 102, 24.3.2021, lk 14).

(6) Poliitika- ja julgeolekukomitee märkis 9. septembril 2021 oma 36. iga kuue kuu järel esitatava operatsiooni Althea käsitleva aruande esitlusel, et jätkuvalt on pakiline vajadus leida lahendus, kuidas parandada Bosnia ja Hertsegoviina demineerimispataljoni operatsioonivõimet. Sel eesmärgil kutsus poliitika- ja julgeolekukomitee kõrget esindajat üles esitama kaalumiseks sellekohaseid ettepanekuid, sealhulgas Euroopa rahutagamisrahastu raames.

(7) Nõukogu võttis 18. oktoobril 2021 vastu järeldused Bosnia ja Hertsegoviina/operatsiooni EUFOR Althea kohta, milles kutsus Bosnia ja Hertsegoviina ametivõime tungivalt üles tugevdama rahvusvahelise üldsuse toetusel oma jõupingutusi, et jätkata laskemoona, relvade ja lõhkeainete liigsete varude kõrvaldamist ning humanitaardemineerimist.

(8) Bosnia ja Hertsegoviina kaitseminister palus 8. jaanuaril 2020 ELi vägede juhatajale saadetud kirjas kiireloomulist abi demineerimiseks vajalikku põhivarustuse vormis Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude jaoks, märkides, et olemasolev varustus on aegunud ning seetõttu ei ole võimalik täita püstitatud eesmärki, et viia 2027. aastaks lõpule riigi täielik demineerimine.

(9) Bosnia ja Hertsegoviina kaitseministeerium esitas uuesti 7. oktoobril 2021 kõrgele esindajale saadetud kirjas liidule taotluse, paludes toetada Bosnia ja Hertsegoviina relvajõude demineerimiseks vajaliku põhivarustuse hankimisel, et suurendada Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude teostatava demineerimise tõhusust.

(10) Abimeetme rakendamisel võetakse arvesse otsuses (ÜVJP) 2021/509 sätestatud põhimõtteid ja nõudeid, eelkõige vastavust nõukogu ühisele seisukohale 2008/944/ÜVJP, ([2]) ning järgitakse Euroopa rahutagamisrahastu raames rahastatavate tulude ja kulude haldamise korda.

(11) Nõukogu kinnitab taas oma kindlat kavatsust kaitsta, edendada ja järgida inimõigusi, põhivabadusi ja demokraatlikke põhimõtteid ning tugevdada õigusriiki ja head valitsemistava, järgides Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja, inimõiguste ülddeklaratsiooni ja rahvusvahelist õigust, eelkõige rahvusvahelist inimõigustealast õigust ja rahvusvahelist humanitaarõigust,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Asutamine, eesmärgid, kohaldamisala ja kestus

1. Käesolevaga luuakse abimeede Bosnia ja Hertsegoviina kaitseministeeriumi (edaspidi „toetusesaaja“) toetuseks, mida rahastatakse Euroopa rahutagamisrahastust.

2. Abimeetme eesmärk on suurendada ja ajakohastada Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude demineerimispataljoni suutlikkust, pakkudes selleks asjakohast varustust. See aitab Bosnial ja Hertsegoviinal paremini kaitsta oma tsiviilelanikkonda ning suurendada Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude panust ÜJKP sõjalistesse operatsioonidesse ja missioonidesse, tugevdades samal ajal Euroopa-Atlandi koostööd ning koostööd ÜRO-ga Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude demineerimispataljoni suutlikkuse suurendamise ja ajakohastamise kaudu.

3. Lõikes 2 osutatud eesmärgi saavutamiseks rahastatakse abimeetmest järgmist liiki varustust:

a) liikuvus: 34 transpordisõidukit (maasturid 4 × 4);

b) toetus: 34 meditsiinisõidukit (maasturid 4 × 4);

c) tehnoloogia: 150 metallidetektorit.

4. Abimeetme kestus on 30 kuud alates käesoleva otsuse vastuvõtmisest.

([2]) Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta ühine seisukoht 2008/944/ÜVJP, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad (ELT L 335, 13.12.2008, lk 99).

Artikkel 2

Rahastamiskord

1. Abimeetmega seotud kulutuste katmiseks ettenähtud lähtesumma on 10 000 000 eurot.

2. Kõiki kulutusi hallatakse vastavalt Euroopa rahutagamisrahastu raames rahastatavate tulude ja kulude haldamise korrale.

3. Abimeetme raames tehtavad kulutused on rahastamiskõlblikud 48 kuu jooksul alates käesoleva otsuse vastuvõtmisest.

Artikkel 3

Kokkulepped toetusesaajaga

1. Kõrge esindaja sõlmib toetusesaajaga vajalikud kokkulepped tagamaks, et toetusesaaja järgib käesoleva otsusega kehtestatud nõudeid ja tingimusi, mis on abimeetme raames toetuse andmise tingimus.

2. Lõikes 1 osutatud kokkulepped hõlmavad sätteid, millega kohustatakse toetusesaajat tagama, et:

a) Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude demineerimispataljon järgib asjakohast rahvusvahelist õigust, eelkõige rahvusvahelist inimõigustealast õigust ja rahvusvahelist humanitaarõigust;

b) kõiki abimeetme raames antud varasid kasutatakse nõuetekohaselt ja tõhusalt eesmärkidel, milleks need anti;

c) kõiki abimeetme raames antud varasid hooldatakse piisavalt, et tagada nende kasutatavus ja operatiivne kättesaadavus kogu olelusringi jooksul;

d) abimeetme raames antud varad ei lähe kaduma ning neid ei anta ilma otsuse (ÜVJP) 2021/509 kohaselt loodud rahastu komitee nõusolekuta üle muudele isikutele või üksustele kui need, kes on kokkulepetes kindlaks määratud, nende olelusringi lõpus.

3. Lõikes 1 osutatud kokkulepped hõlmavad sätteid abimeetme raames toetuse andmise peatamise ja lõpetamise kohta, kui leitakse, et toetusesaaja on lõikes 2 sätestatud kohustusi rikkunud.

Artikkel 4

Rakendamine

Kõrge esindaja vastutab käesoleva otsuse rakendamise tagamise eest kooskõlas otsusega (ÜVJP) 2021/509 ning Euroopa rahutagamisrahastu raames rahastatavate tulude ja kulude haldamise korraga ning järgides terviklikku metoodikaraamistikku Euroopa rahutagamisrahastust rahastatavate abimeetmete jaoks nõutavate meetmete ja kontrollide hindamiseks ja kindlaksmääramiseks.

Artikkel 5

Järelevalve, kontroll ja hindamine

1. Kõrge esindaja tagab seire selle üle, kuidas toetusesaaja täidab artiklis 3 sätestatud kohustusi. Nimetatud seire tõstab teadlikkust artiklis 3 sätestatud kohustuste rikkumise konteksti ja riskide kohta ning aitab vältida selliseid rikkumisi, sealhulgas rahvusvahelise inimõigustealase õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumisi abimeetme raames toetust saavate Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude üksuste poolt.

2. Varustuse saatmisjärgne kontroll korraldatakse järgmiselt:

i) tarne nõuetekohasuse tõendamine, mille puhul Euroopa rahutagamisrahastu abimeetme tarnesertifikaadid allkirjastatakse lõppkasutaja relvajõudude poolt omandiõiguse üleminekul;

ii) kohapealne kontroll, mille puhul toetusesaaja annab kõrgele esindajale võimaluse teostada tema taotluse korral kohapealset kontrolli.

3. Kõrge esindaja korraldab abimeetme esimese hindamise 18 kuud pärast varustuse tarnimist. Vajaduse korral võib see hõlmata tarnitud varustuse kohapealset kontrolli. Abimeetme lõpuleviimisel viiakse läbi lõpphindamine. Selle raames analüüsitakse laiemalt saadud kogemusi.

Artikkel 6

Aruandlus

Rakendamise ajal esitab kõrge esindaja poliitika- ja julgeolekukomiteele iga kuue kuu järel aruande abimeetme rakendamise kohta kooskõlas otsuse (ÜVJP) 2021/509 artikliga 63. Abimeetmete haldur annab otsuse (ÜVJP) 2021/509 kohaselt loodud rahastu komiteele korrapäraselt teavet tulude ja kulude haldamise kohta, kooskõlas nimetatud otsuse artikliga 38.

Artikkel 7

Peatamine ja lõpetamine

Poliitika- ja julgeolekukomitee võib kooskõlas otsuse (ÜVJP) 2021/509 artikliga 64 otsustada abimeetme rakendamine täielikult või osaliselt peatada.

Poliitika- ja julgeolekukomitee võib samuti soovitada nõukogul abimeede lõpetada.

Artikkel 8

Jõustumine

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel, 4. november 2021

Nõukogu nimel
eesistuja
G. DOVŽAN